¶Leonardi Aretini viri laudatiſſimi ad Colutiū oratorē in magni Baſilij libellum. praefatio.

EGo tibi hunc librum Colluti ex media vt aiunt Graecia delegi: vbi eiuſmodi reꝝ magna copia eſt: ⁊ infinita pene multitudo. Nec veritus ſum ne abs te vt parū liberalis ac ſane ingrat⁹ accuſarer: ſi ex tāta abūdātia hoc tā paruū mun⁹ ad te mitterē. Nec eniꝫ id nūc ago: nec ita amēs ſum: vt exiſtimē hac tātula re ſūmis tuis erga me officijs ſatiſfacere poſſe. Sꝫ vt mercatores ſolēt deguſtationē aliquā rerū venaliū accipere: quo facili⁹ de illarū emptione deliberare queāt: ſic ego cū cuperē pro tuis ſingularib⁹ meritis ſummaqꝫ i me beniuolētia ꝗcq̄d mea opera labore induſtria efficere poſſim in te vnū cōferre: hūc tibi librū tranſcripſi quaſi deguſtationē quādā ſtudiorū meoꝝ. quae ſit tibi doctiſſimo homini probata eē ſenſero: maiori cū fiducia deinceps aggrediar tuo grauiſſimo atqꝫ optimo iudicio confirmat⁹: ⁊ iā nō paruis munuſculis: ſed maiorib⁹ tecū agā quanqꝫ id qđ de muneris paruitate ſupra dixi: nō ad librū ipſum: ſꝫ ad cōuertendi laborē referri volo. Nam ⁊ ſi liber per ſe breuis eſt: tātū tamen pōderis ei adijcit nomen Baſilij: vt magn⁹ putari debeat auctoritate ſcribētis. quae quidē apud graecos tāta eſt: vt ⁊ ſeueritate vitae ⁊ ſanctimonia morū ⁊ praeterea optimarū artium ſtudio ſacrarūqꝫ litterarū doctrina ceteris ferme omnib⁹ extimetur precellere. Sed cum ſint permulti atqꝫ incliti libri: quos ille accuratiſſime ſcriptos reliquit: nos i praeſentia hūc potiſſimū delegim⁹: qđ maxime eum cōducere ad ſtudia noſtra arbitrati ſum⁹. atqꝫ ideo libētius id fecimus quod auctoritate tanti viri ignauiaꝫ ac peruerſitatem eorū cupiebamus refringere. qui ſtudia humanitatis vituperant: atqꝫ ab his omnino abhorrendum cenſent: quod his contingit fere: qui ea tarditate ingenij

Inc. 367

ſunt: vt nihil altū nec egregiū valeāt intueri: q̄ cū ad nullā
partē humanitatis aſpirare ipi poſſunt: nec alios quidē id
debere facere arbitrātur. Sȝ hos cū ſua ignorātia relinq̄-
mus. nec eni digni ſunt de q̄b⁹ verba fiāt. Et iā Baſiliū ip
ſum audiam⁹: in quo aīaduerte queſo quāta grauitas ſit.

¶ Magni Baſilij perutiles de moribus inſtitutiōes
ad dulciſſimos nepotes: quaten⁹ humanitatis ſtu-
dijs imbuantur foeliciter incipiuntur.

Multa ſunt filij que hortātur me ad ea vobis cō-
ſulēda: que optima eſſe duco: queq; vobis ſi illa
ſequamini ꝓfutura confido. quippe ⁊ eiuſmodi
aetas: ⁊ multarū rerū vſus ⁊ inſuꝑ que oīa ma-
xime docēt: in vtrāq; partē mutatiōes ſatis eſſe exptū: hu-
manarū rerū me fecere peritū. Itaq; poſſum his q̄ nuꝑ vi-
tam ingreſſi ſunt: quaſi viā aliquā qua tutiſſime ꝓficiſcan
tur oſtēdere. accedit ad hoc: q̄d naturali neceſſitudine me
poſt parētes nemo eſt vobis propinquior. Quāobrem ego
quidē erga vos nō minus beniuolētie habeo: q̄ ipi paren
tes. Vos autē puto. niſi forte me veſtra mens fallit. cū me
intuemini. Parētū deſiderio haud quaq; moueri. Si igit
que a me dicētur: ea vos ſuſcipere ac ſequi parati eſtis: in
ſcdo eritis ordine laudatoꝝ apud Eſiodū. Si minus: ego
ſane nihil moleſtū dicā. Vos aūt meminiſtis carminū illo
rū: in quib⁹ ille poeta inquit optimū illū eſſe: qui ꝑ ſe ipſuȝ
que agenda ſint cōſpicaretur. Sequēti autē gradu q̄ alio
rū cōſilia ſequeret. Qui vero ad neutrū horuȝ aptus eſſet:
eū penit⁹ eē inutilē. Nec vos vlla admiratio teneat: ſi quo
tidie ad magiſtros eūtib⁹ vobis veterūq; virorū ⁊ ingenio
⁊ doctrina preſtantiū per ea q̄ illi ſcripta reliquere cōtinuū
vſum ⁊ familiaritatē hn̄tibus ego aliq̄d vtilius ex me ipſo
inueniſſe ꝓfitear. Equidem hoc ipſum monitur⁹ venio: nō
oportere vos eiuſmodi viris ita mētis veſtre gubernacula
permittere: vt quacūq; ducāt: ea ſequamini. Sed id dum

taxat:qđ vtilitatẽ affert:ab illis accipientes:ſcire etiã ſi ſit opus cõtẽnere. Que ea igit̃ ſint:⁊ queãdmodũ diſcernan/tur.id iã vobis aperiã hinc ſumẽs initiũ. Nos q̇dem o fili hãc humanã vitã nihil omnino eſſe arbitramur:nec bonũ quicꝙ̃ exiſtimãdũ cenſemus neqꝫ appellandũ:qđ vtilitatẽ huiuſqꝫ ſuppeditet.nõ itaqꝫ dignitatẽ nõ amplitudinẽ maioꝛũ:nõ coꝛpoꝛis vires:nõ foꝛmã:nõ magnitudinẽ nõ a cũctis hoibꝰ habitos honoꝛes:nõ ipſum impiũ:nõ q̇dq̇d dici poteſt in hac vita excellẽs. Sed lõgius nr̃e ꝓcedũt ſpes ⁊ ad alterius vite pꝛeparationẽ cuncta molimur. Que igitur ad hãc vitam cõferant.ea nos totis viribus optanda querẽdaqꝫ eſſe arbitramur. Que vero illucuſqꝫ ꝑuenire nequeũt:vt nullius momenti deſpiciẽda. Que etiã tamẽ iſta ſit vita ⁊ quo pacto illa viuat̃:id ſane oſtẽdere plus negotij eſſet:ꝙ̃ nos in p̄ſentia ſuſceperimꝰ maioꝛes etiã auditores ꝙ̃ ipſi nũc eſtis ad ꝑcipiẽdũ requirit.hoc ſolũ ſi dixero:ſatis habunde dixiſſe putabo. Si quis omnẽ poſt creatos hoĩes felicitatẽ mẽte cõcipiat:ſimulqꝫ in vnũ cõgerat vni/uerſam:nec paruã quidẽ partẽ illoꝛũ bonoꝛũ adequare cõperiet. Sꝫ a minimo illius vite bono oĩa humana ſimul collecta magis abeſſe:ꝙ̃ vmbꝛa ⁊ ſomniũ a veris rebus. Immo vero vt pꝛopꝛioꝛi vtar ſimilitudine Quãto in oĩni re pꝛecioſioꝛ eſt anima ꝙ̃ coꝛpus:tanta vtriuſqꝫ vite differẽtia eſt. Ad hanc poꝛro vitam ſacri ducũt ſermones per occulta nos erudientes. Donec tamẽ pꝛofundũ illoꝝ ſenſuꝫ per etatẽ nobis percipere poſſe nõ licet:in alijs nõ oĩnino diuerſis quaſi in vmbꝛis quibuſdã ſpeculiſqꝫ oculos mentis exercere debemus eos imitantes:qui ad certamẽ ſe cõparãt.q̇ ⁊ ſaltu ⁊ motu manuũ in ludo exercitati:calidius deinceps ĩ certamẽ deſcẽdũt. Et nobis ꝓfecto certamẽ qđdã incũbere putandũ eſt:⁊ quidẽ omniũ certaminũ maxi/mũ:cuius grã cũcta tẽptanda ſunt:⁊ totis viribꝰ incũbendum ad huiuſcemodi rei pꝛeparationẽ ⁊ poetis ⁊ oꝛatori/

bus ⁊ ſcriptorib⁹ ceteris: oīb⁹ deniqꝫ hominib⁹ inherēdū:
vnde nobis ad ingenij exercitationē aliq̄ ſit acceſſura vtili
tas. Velut igit̄ hi q̄ tingunt cū primo quibuſdā modis id
quod colorē recepturū ſit prepararūt tandem poſtea floreꝫ
ſuperinducūt ſiue purpureuꝫ ſiue quēuis alium: eodē nos
itidem modo ſi vt indelebilis ſit apud nos probitatis ſen-
tentia cupimus: cum his extraneis diſciplinis fuerim⁹ im
buti: tunc ſacris ⁊ occultis operam dabimus. ⁊ quaſi ſolē
in aqua prius videre aſſuefacti ad ipſam lucē dirigem⁹ in
tuitum. Si qua igitur conueniētia vtriqꝫ ſit: ꝑutilis nobis
erit talis cognitio. Si autem nulla ſit ea tamē ad inuicem
cōferre: ⁊ in quo differant internoſcere nō parum nobis fru
ctus prebebit ad potioris cōfirmationē. Sed qua ſimilitu
dine vtemur ad hanc rem oſtēdendā. Nempe vt plāte pro
pria virt⁹ eſt fructū producere: afferūt tamē aliquē ornatū
⁊ frondes ipſe circa ramos diffuſe: ita ꝑfecto ⁊ anime p̄ci-
puus fructus quidē eſt veritas: nō inamenū tamen eſt hac
extranea circūdari ſapiētia. q̄ tanqꝫ frondes q̄dā ⁊ fructui
tegmen prebeat: ⁊ ſpeciē intuētib⁹ latiorē oſtendat. Hoc fe
ciſſe aiunt Moyſen illū ſūma prudentia virū: cuius apud
omnes gentes maximū eſt in ſapiētia nomen q̄ non prius
ad dei contēplationē acceſſit: qꝫ egyptiorum diſciplinis mē
tē exercuiſſet. Haec eadē ferunt de Daniele ſapiēti cū apd̄
Babylonios Chaldeorū ſapiētiā imbibiſſet: poſtea rerum
diuinarū attigiſſe doctrinā. Sed iam ſatis abūde demon-
ſtratum eſt: nō inutilem eſſe mentib⁹ noſtris hāc extraneā
ſcientiā. Nunc vero quo pacto illa nobis accipienda ſint
dicendū videtur. Primo igitur vt a poetis incipiam: cum
illi varij multiformeſqꝫ ſint: non omnibus quae ab ipſis di
cuntur adhibēda eſt mens. Sed cum excellentium virorū
facta aut dicta cōmemorāt: tunc tota mēte moueri atqꝫ in
flammari debemus: maximeqꝫ conari: vt tales ipſi ſimus:
quales ipſi fuere. Cum vero improborū hominū mentionē

incidūt:fugienda eſt illorū imitatio aureſq̧ claudende nō ſecus atq̧ ipſi ferunt Ulixem ad ſirenum cantus. Praue enim confabulationes via quedā ſunt ad facinora. Quaꝫ obrem omni diligētia curādū eſt ne inter illā quā plerūq̧ ſermonis habēt feſtiuitatē:latēter aliquid admittam⁹ ma li:vt hi qui venena melle pmixta abſorbēt. Nō igit lauda bimus poetas:neq̧ cū iurgia referūt:neq̧ cuꝫ ſcurras aut amentes:aut ebrios.aut dicaces imitātur:neq̧ cuꝫ diuite mēſa cantuq̧ diſſoluto felicitatem diffiniunt.minime vero cū de dijs aliquid dicunt: ⁊ maxime cū de his ita narrāt: quaſi plures ſint atq̧ diſcordes. Nā apud eos ⁊ frater in fratrē coniurat:⁊ parētes filijs:⁊ filij parentibus inferunt bella. Deorū vero adulteria atqꝫ amores ⁊ ſceleſtos cōcu bitus ⁊ eos maximē ſūmi ac principis oium:vt illi aſſerūt iouis.quae nec de pecudib⁹ quidē ſine rubore q̄s diceret: his relinquam⁹:qui in ſcena verſant.Hec eadē dicēda ſūt ⁊ de ceteris ſcriptoribus:⁊ tūc maxime cū ad voluptatē lo quuntur. Sed nec oratoꝝ in mentiendo artē imitabimur. Nec eni i iudicio nec vſq̧ alibi mētiri nos decet:q̄ rectū ac veꝝ iter vite legim⁹:quib⁹ interdicta ſūt iudicia legis pre cepto. Sed tūc maxime oratores āplectemur cū aut virtu tē extollūt:aut vitia effulmināt:vt eni ex florib⁹ ceteri qui dē nihil ſumūt p̄ter odorē atq̧ colorē. Apes vero etiā mel la inde ſciūt excerpe:ita q̄ nō ſolā verboꝝ feſtiuitatē ſequū tur:fructū aliquē excipe pn̄t. Sed qm̄ in apiū mentionē in cidimus:pſeq̄mur hāc ſimilitudinē. Ille eni nec oēs pari ter flores adeūt:nec ſi quos adeūt:eos totos aſſumūt: ſed eo ſolo ablato qd̄ opi ſuo aptū ſit:reliquū oē valere ſinunt. Et nos quoq̧ ſi ſapimus: cū id exerpſerimus qd̄ veritati amicū cōſentaneūq̧ ſit:cetera oia trāſgrediemur:⁊ velut i roſis legēdis ſentes vitamus: ita quātū vtiliter ſcriptū eſt accipiētes:reliqua q̄ nocere poſſūt declinabim⁹. Pricipio igitur diſciplinarū quālibet cōſiderare oportet:⁊ ad finem

dirigere lapides ad filum Dorico ꝓuerbio redigētes. Et
qm̄ ad hāc noſtram vitā per virtutē aſcēditur: virtus autē
ipſa multū a poetis: multū ab hyſtoricis: multo ⁊ magis
a philoſophis laudat̃ eoꝝ̄ verbis maxime eſt inherendū.
Nec enim paꝝ habet vtilitatis cōſuetudo quedam ⁊ fami
liaritas virtutū mētibus iuuenū animiſq; infuſa: cū maxi
me inherere ſoleāt: ⁊ pene indelebilia eſſe que in tenera eta
te diſcūtur propter annorum molliciem ꝓfunde inuſta. Et
quid aliud Heſiodum voluiſſe putandū eſt cū illa ſcripſit
carmina: que vniuerſi decantāt: aſpera inquit primo et pe
ne inuia ⁊ ſudoris cōtinui ⁊ laborum plena eſt via: que ad
virtutem ducit. Quamobrem nec cuiuſuis eſt propter ar
duitatem illā capeſcere: nec capeſſēti facile ad cacumē eua
dere. Sȝ vbi id ſupaueriſ: ex ei⁹ faſtigio videre licet: vt via
illa lenis ſit ⁊ pulchra: vtq; expedita ⁊ facilis: ⁊ lōge iocū
dior q̄ȝ altera q̄ ad vitia ducit. q̄ȝ vniuerſam ſimul arripi poſ
ſe ipſe idē poeta teſtatur. Mihi quidē videtur nihil ob ali
ud q̄ȝ vt nos virtutē ꝓbitatemq; adhortaretur iſta dixiſſe:
ne laborib⁹ victi āte finē deſiſterem⁹. Sed ⁊ ſi quis alius
ſimiliter virtutem laudauerit: eius ſermones prōptiſſime
recipiem⁹. Ego autē e quodā viro q̄ ad inueſtigādas poe
tarum mentes accutiſſimus habebatur: audiui cū diceret
totā Homeri poeſim laudem eſſe virtutis omniaq; illius
poete huc tēdere: niſi ſi quid interdū incidens ſit: verum in
eo loco vel maxime id patere cōfinxit Caphalenoꝝ ducē
naufragio eiectū tantū abfuiſſe: vt illos quib⁹ ⁊ ſol⁹ ⁊ nu
dus apparuit: verecūdia aliq̄ auerteret: quādo quidē ꝓ ve
ſtibus virtute illū dixit ornatū: vt primo regina eū reueri
ta ſit deide reliq̄ Pheacū mltitudo tāti putauit: vt relictiſ
epulis quib⁹ comeſſabant: vnū illū cūcti intuerentur: nul
lūq; eoꝝ eſſe q̄ eo tp̄e magis quicq̄ȝ a diis optaret: q̄ȝ vlixē
fieri: quāq̄ȝ ⁊ nudū ⁊ naufragū aiebat ille poetaꝝ interp̄s
hoc in loco Homeꝝ clara voce clamare. o hoies ſit vobis

cura virtutis:q̄ ⁊ cũ naufrago ſimꝉ enatat:⁊ ĩ littore nudũ eiectũ fortũatis Pheacib⁹ venerabiliorē oñdit.Et ꝑfecto ita res ē.Cetera oĩa nõ magis poſſidētiũ ſũt ꝙ̄ cui⁹q; vt i telari ludo huc illuc trãſeũtia. ſola virt⁹ ⁊ viuẽti ⁊ mortuo ſtabilis eſt ⁊ firma poſſeſſio.Qua rõne motus mihi videt̄ Solõ cũ inq̄t ad diuites.At nos nõ ꝑmutabim⁹ cũ virtute diuitias:qm̃ virtus firma eſt.diuitias vero alias ali⁹ poſſidet.Similia his ſũt ⁊ a theognide dicta q̄ inq̄t deũ quãdocũq; tandē is ſenſerit.varie hoĩb⁹ talētũ appēdere.alio enĩ tp̄e diuitijs affluere:alio nihil poſſidere.hec eadē fere a ꝑdico ſophiſta quodã in loco ſuoꝝ libroꝝ de virtute ac vitijs ſapiētiſſime ſcripta ſũt:cui q̄dē ꝓſtãde ſũt aures: neq; eni; ſpernēd⁹ ē ille vir.Js vero ita inq̄t quãtũ ego memini na; ei⁹ verba nõ teneo:niſi ꝙ ſine metro ſic ait.Herculē cu; is adoleſcēs eēt vr̃e ferme etatis:diu ſecũ multũq; dubitaſſe vtrã vitã caperet:cũ duas videret.vnã voluptatis:alterã virtutis:interãbigēdũ ãt duas acceſſiſſe matrõas.has vero eē ⁊ virtutē ⁊ maliciã.ſtati q̄dē igit̄ ⁊ ſi ille ſilerēt:manifeſtã fuiſſe diuerſitatē illaꝝ.videri enĩ alterã accuratiſſime ornatã:fluētē delitijs ⁊ oim voluptatũ examē poſt ſe trahētē:hec itaq; oĩa oſtentantē: ⁊ multo etiã plura pollicente; ſecũ trahere herculē tēptauiſſe.Alterã vero aſperã ⁊ durã ſeuereq; ituentē talia cõtraxiſſe:polliceri ſe nec voluptate; aliquã nec quietē:ſed labores:ꝑicula: ſudoreſq; infinitos terra mariq; tollerandos.premiũ aũt illoꝝ fore: vt ille aiebat.deũ fieri ⁊ hãc demũ herculē ſecutũ fuiſſe dicit.Et fere oēs q̄ modo aliquid in philoſophia ſcripſere: vt quiſq; maxime potuit:virtutem laudauerũt quibus ſane credendu; eſt:conandũq; vt in vita nr̃a id oſtendam⁹.nam quiſquis ea q̄ alij predicãt ⁊ verbis dũtaxat philoſophãtur reb⁹ ipſis affirmat.Js vere ſapit.ceteri velut vmbre volitãt.nec ſec⁹ ea res ſe hēt:ꝙ̄ ſi pictor egregiã viri formã imitat⁹ ſit hic autē reuera talis exiſtat:qualē ille in tabula expſſerit.

Qui enim virtutē in cetu hominū laudāt ampliſſimiſq; ver
bis extollūt ipſi vero ⁊ libidinē tēperantie ⁊ queſtū iuſticie
anteponūt: hi mea ſentētia nihil differūt ab hiſtrionib⁹ qui
cū poemata i cena agūt ſepe vt reges velut potētes ꝓdeūt:
cū neq; reges ſint: neq; potētes: neq; omnino forſitā liberi.
At qui muſicus quidē ſi id vitare vllo modo pōt: nunq̄ pa
titur lyrā ſibi diſſonare: neq; chori princeps in cōcinnū ſibi
chorū habere. ipſe vero quippiā ſecū diſſidebit: neq; vitam
cōſentaneam verbis preſtabit. Sed euripide auctore lin-
guā quidē iuraſſe dicet. mentē vero iniuriatā māſiſſe ⁊ bo
nū videri q̄ eſſe magis cupiet. At hic eſt vltim⁹ iniurie ter
minus: ſi quid credere oportet platoni bonū videri cum nō
ſis. Ea igit̄ q̄ de virtute ſcripta ſunt: ita vt dictū eſt accipiē
da cenſeo. Cū autē preclara facta maiorū aut memorie ſuc
ceſſione aut poetaꝝ vel hiſtoricoꝝ libris vſq; ad noſtrā eta
tē cōſeruata ſunt: ne hui⁹ quidē generis vtilitatē neglige-
mus. vt ecce Pericles athenienſis cū eum q̄dam ex fori ho
minibus ꝓprijs laceſſeret: nihilo eſt iratus: neq; animo cō
motus: ſed ꝑ vniuerſum diē perſeueratū eſt: cum ille nullo
maledicto abſtineret. hic vero tanq̄ ea res nihil ad ſe per-
tinere contēneret: veſpere autē iam facto: ⁊ tenebris exor-
tis cū iurgator ille vir eo tpe abire vellet Pericles famu-
lo cū lumine accito ꝓſecutus eſt ipſum: vt ſibi q̄ lōga eſſet
hec ad philoſophiā exercitatio. Itē cū q̄dā iratus Euclidi
megarēſi necē minaret̄: idq; facturū eē iuramēto firmaret.
Euclides cōtra iurauit ſe ꝑfecto illū placaturū: effecturū
q; ne ſibi infēſus foret. Quā ope pciū eſt aliqd huiuſcemo
di exēplū ſuccurrere mētibus hoim iam ira efferuentium.
Tragedie eni nequaq̄ eſt credēdū dicēti i inimicos arma
bit ira man⁹. Sȝ potiſſimū eēt nullo mō iraſci. Sin id fieri
nō pōt. at rōni freno moderādū eſt: nec ꝑmittēdū lōgius ef
ferri. Sȝ reducam⁹ orōnē nr̄am ad clarorū virorū exēpla.
Pulſauit quiſpiā ſocratē ſophronici filiū faciē ei⁹ petulan

tiſſime cedēs. Socrates vero nō repugnauit: ſed illi⁹ ire ac petulātie ſe ꝑmiſit: donec ei vult⁹ vndiq; tuber fieret: verū vbi ira illius ſaciata eſt. Socrates ꝗdē nihil aliud egit: niſi ꝙ frōti ſue inſcripſit ꝑcuſſoris nomē: quēadmodū ſtatius fieri ſolet: ille inqt hoc opus effecit: nec vlterius vlciſci prexit. Nec ꝗ nr̄is ſimilia ſunt ꝓdigna eſſe imitatiōe duco. Hoc eni ſocraticū illi nr̄o ꝯuenit qd monet: vt ꝑcutiēti maxillā vnā alteraz porrigam⁹: tantū abeſt vt vlciſcamur. Id aūt periclis aut euclidis ſimile eſt illi: quo monemur perſequētes expectare: ⁊ benigne iras illoꝝ tollerare: ⁊ inimicis bona ꝑcari: nō autē maledicere. nā ꝗ in illis erit ꝑerudit⁹: his poſtea preceptis nr̄is acqeſcet: nec ꝗſi impoſſibilia ſint aſpnabitur. Haud ſane pretereūdū eſt alexādri regis memorabile factū ꝗ cū darij filias captiuas haberet: mirūimodū vt ab oibus ꝑdicabant formoſas: nec videre quidē voluit: turpe eſſe ratus eos ꝗ viros viciſſent: a mulieribus ſupari. Hoc illi nr̄o ꝯuenit: ꝙ aſpiciēs mulierē ad voluptatē: ⁊ ſi rē nō cōſumet: tn̄ q: id cōcupiuit in corde ſuo crimine nō caret. Illud aūt clinie pythagore familiaris difficile eſt credere: nō data opera ſed fortuito nr̄is cōuenire: ꝗ cuz poſſet triū talentorū dānuz iureiurando ſibi delato effugere: ſoluere quidē maluit ꝙ iurare: quāꝙ ſine periurio id facere liceret. Audiuerat ille vt mihi ꝗdē videt preceptū dn̄i iuramēta vetātis. Sed redeo ad id qd in principio dicebaz nō oīa nobis recipiēda ſunt: ſed tm̄ vtilia. Etenim cum eos cibos ꝗ obeſſe poſſunt corpori diligēter vitem⁹: abſurdiſſimū eſt diſciplinarū quib⁹ animus alitur ratiōnē vllaz habere: ſed tanꝙ torrēs aliqs quecūq; ſors obtulerit ſine delectu immergere: ⁊ cū gubernator nō temere nauē vētis permittat: ſed ad portū dirigat: ⁊ ſagittarius ad ſignum: ⁊ faber ⁊ architectus finē aliquē ſue artis reſpiciat: nos ab eiuſmodi opificib⁹ in cognoſcēdis reb⁹ nr̄is ſuperari volumus: neq; enim manualiū operū finis aliquis eſt: vite aūt

humane finis eſt nullꝰ: quē intueant̄ hi q̄ bene viuere que
rūt: qđ ſi nulla rōne huc atq̄ illuc in vita iactaremur: quid
inter nos atq̄ rates gubernaculis carētes intereſſet? Verū
vt in muſicis gymniciſq̄ certaminibꝰ eorūdē ſunt exercita
tiones: quorū ꝛ p̄mia: nec vllus cū ſe paleſtra aut pācracio
exercuiſſet: lira deinde aut tybia certat. neq̄ enim polida/
mas id agebat nec milon: ſed alter ante olim picū certamē
currus ſiſtebat currentes. Milon vero in clipeo victo ſta
bat: neq̄ depelli ab eo vlla vi poterat: ſed reſiſtebat. nā ſe/
cus ac ſtatua quedā plūbo affixa quod ſi marſie aut olim
pi muſicā eſſent meditati: relicto puluere atq̄ gimnaſio ſe
ro coronas aut gloriā aſſecuti eſſent: aut effugiſſent ne cor
pora ſua deriſui haberētur. Sed neq̄ timotheꝰ relicta mu
ſica ſua in luctaminibꝰ verſabat̄. neq; enim aſſecutus fuiſ
ſet vt cunctis muſicis longe antecelleret: cui tm̄ ſupererat
artis: vt quotiēs libuiſſet: animos hoium ꝛ vehemēti acri
monia accenderet: ꝛ rurſus molli ac placida leniret: q̄ppe
cū aliq̄n in alexādri cōuiuio cum cantū quē phrigiū appel
lāt modularet̄ vſq̄ adeo regē excitaſſe dicit̄: vt ad arma ca
piēda proſileret atq̄ iterū ad comeſſatores epulaſq; redu/
xiſſe modulatiōe mutata tātas vires habet i muſicis gym
niciſq; certaminibꝰ ad finē ſuū directa exercitatio. Sȝ qm̄
in coronarū atq̄ pugilū mētionē incidimꝰ: ꝓſequamur ali
quātiſp in ea re. Porro illi quadā incredibili laborū tolle
rantia vires adepti: cū infinitis ſudoribꝰ in gymnaſio ma
narint: innumeraſq̄ plagas in exercitatiōe tulerint: victū
autē nō voluptariū neq; iocundū: ſȝ quē magiſter ludi per
ſcripſerit victitarint: ꝛ in ceteris oīibꝰ ne orōnē ꝓtrahā:
ita inſtituti: vt vita ante certamē acta meditatio fuerit cer/
taminis: tādē ſe nudāt in ſtadio ꝛ ſummo labore ac pericu
lo dicertāt: vt oleaſtri aut apij: aut eiuſmodi corona donē
tur: victoreſq̄ a p̄cone bucinent̄. nos vero q̄bus p̄mia vite
nr̄e adeo mirabilia ꝓpoſita ſunt: vt neq̄ magnitudo eorū

dici poſſit:necꝫ multitudo numerari:in vtrāq3 aurē ſecuri
dormiētes:altera manu capere poſſe credemus. Permul
ti ſane eſſe inertia:ꝛ ſardanapalus ille primas oīm partes
in beatitudine ferret:vel margites forte quē neqꝫ aratorē:
neq3 foſſorē neq3 cuiuſqꝫ rei actorē fuiſſe homerus ait.ſi vti
q3 homero credēdū eſt poti⁹ ꝙ̄ pittaco:q̄ inquit arduū eſſe
bonū exiſtere. Multis eni laborib⁹ſuſceptis vix eoꝝ bono
rū cōpotes fieri cōtingit:quoꝝ nihil in hac vita eſſe ſimile
paulo an̄ dicebam⁹. Nō igit̃ deſidēdū eſt nobis nec ꝓ bre
ui voluptate maxime ſpes abijciēda:niſi velim⁹ ꝛ cōuitia
pati:ꝛ penas ſubire nō hic apud hoīes quāqꝫ ne hoc q̄dez
paruū recte ſentiēti:ſed aut ſub terra:aut vbicūq3 ſint illa
iudicia. Nā q̄ nō ex voluntate delinq̄t:is forte aliqua dig
nabit̃ venia.qui autē ex ꝓpoſito peiora elegit:nullā habet
excuſationē quin multiplici pena afficiatur. Quid igit̃ fa-
ciēdū eſt dicet quiſpiā. Quid aliud ꝙ̄ curā anime habēdū
ceteris om̄ibus pro nihilo habitis. Non ergo corpori ſer-
uiendū:niſi quantū ſumma cogit neceſſitas:ſed anima bo
nis actibus imbuēda:ꝛ ex corporū vinculis ac paſſionū ſo
cietate per philoſophiā eximenda:illud preterea efficiēdū
eſt vt corpus laborū patientiſſimū ſit. Uentri autē non ad
voluptatē:ſed ad ſuſtentationē porrigendū.nā qui ſemper
cenas atq3 cocos mēte cogitāt:epularūqꝫ grā terras ma-
riaq3 perſcrutant̃ miſerabili admodū ſeruitute premunt̃:ꝛ
grauiſſimo dn̄o tributa pēdūt:nihil leuius patiētes:ꝙ̄ hi
q̄ apud inferos penas dant.vere ignē diuidentes ꝛ cribro
aquā ferētes:ꝛ ꝑfoſſum vas implere anhelātes:nullū finē
laborū habentes. Cōderi autē aut amiciri vltra ꝙ̄ neceſſi-
tas ſit:aut miſerorū eſt ſcd̄m diogenē:aut iniuriorū. Itaq3
occupatū eſſe i corporis ornatu nō minus turpe ducendū
arbitror ꝙ̄ aut pelicē eſſe aut adulterū. Quid eni refert ho
minū gnauo Xerāpelina amiciatur an vili aliqua veſte dū
modo corpus ab intēperie tuet̃:ꝙ ꝛ in ceteris ſeruādū eſt:

ne q̄d ſupua cuū moliamur: nec plus corpori tribuam⁹ ꝙ̄ aie cōmodū ſit. Neq̄ȝ eni minus turpe eſt viro q̄ vere hoc cognomine dignus exiſtat: nimiā corporis curā habere: ꝙ̄ ad aliā quāuis paſſionē effeminatū eē. Oīne porro ſtudiū ponere vt corpori ꝙ̄ optime ſit: hois ē ſeipm ignorātis nec intelligētis: ſapiēs illud ꝙ nō id quod cernitur eſt homo. ſed opus eſt maiori ſapiētia: vt quiſq̄ȝ noſtrū q̄d tādē ipſe ſit poſſit agnoſcere. ver eni vero id aſſequi nō expiata pri⁹ mēte impoſſibili⁹ eſt ꝙ̄ lippis oculis ſolē ꝓſpicere. expiatio aūt aie fit vt ⁊ breuiter ſimul ⁊ abūde vobis dicā ꝑ cōtētū earū quas nobis ſenſus porrigūt voluptatū. nō igit̄ oculi paſcēdi ſunt abſurdis ſpectaculoꝝ miraculis: non aſpectu corporū voluptatis ſtimulos relinquētiū. nō ꝑ aures ſon⁹ infundēdus. q̄ aiam corrūpere poſſit. nā ⁊ nequitia ⁊ ignauia ex huiuſmodi muſica gigni ſolet: ſed ea muſica recipiēda eſt: qua vſus dauid poeta ſacrorū carminū regē vt fert̄ ab inſania liberauit. Pythagoras etiā cū iuuenib⁹ q̄buſdā vino certis: ſaltuq̄ȝ ꝑ ciuitatē laſciuiētib⁹ obiuret iuſſiſſe dicit̄ et q̄ modos tybia faciebat: vt mutata armonia dori cū perſonaret. q̄d vbi factū eſt: baccātes illos adeo reſipuiſſe ferūt: vt certa abiјcerēt: ⁊ rubore vultus verecūdiā cōfeſſi domū abirēt: tm̄ intereſt: corrupta aut ſalubri muſica impleare. Quā obrē ab hac quidē muſica que nūc i vſu eſt: non ſecus abhorrēdū vobis cenſeo: quā a quauis feditate. Jam vero eos vapores qui odoratū delectent aeri miſcere: aut vnguētis pungi etiā interdicere vobis erubeſco. Quid dicendū eſt de his voluptatibus que guſtu aut tactu fiunt: an dubitandū quin ille quoq̄ȝ eiuſmodi ſint vt niſi q̄s eas caueat vētri ac femine ſeruire nos veluti pecora cōpellant: deniq̄ȝ vt ſummatim dicā: vniuerſum corp⁹ deſpiciēdū eſt: niſi i luto voluptatū velim⁹ ſubmergi: aut certe tm̄ ei indulgēdū: vt philoſophie: vt inq̄t plato miniſteriuȝ ꝑ̄ſtare poſſit. Eadē ferme platonis ⁊ paulus monet dū ait:

nõ oportere nos prouidẽtiã aliquã corporis habere ad vo
luptates:nã hi ꝗ corpꝰ optime curãt:aiam vero ꝗ eiꝰ ſerui
cio vti debet negligũt:nihil ab his differũt ꝗ vt organa q̃
optima habeãt:ſummo ſtudio cõquirũt artẽ vero cuiꝰ grã
illa organa ſunt cõparata deſpiciũt. Prorſus igit̃ ꝯtra ſer
uãdũ eſt:nã caſtigare corpꝰ:ꝛ cõpeſcere eiꝰ impetꝰ vt imma
nẽ quãdã beluã oportet:ꝛ eiuſdẽ aduerſus aiam temerari
os motꝰ rõnis habena cohibere atqꝫ ſedare.nõ autẽ frena
voluptatũ remittere:ꝛ aie curã abijcere.ꝛ inſtar aurige vi
olẽtia equorꝫ tracti deferri:neqꝫ pithagore meminiſſe qui
cũ intelligeret quẽdã ex familiaribꝰ cibis exꝗſitoribꝰ vt pin
guis fieret curare:hic inꝗt nõ ceſſat ſibi carcerẽ moleſtiorẽ
cõſtruere.qđ genꝰ moleſtie cũ ſuſpicaret̃ plato corpori ſuo
impẽdere Academiã in ſalubrẽ Attice locũ ferũt ex indu/
ſtria delegiſſe:vt pluſq̃ bona habitudo corꝑis ſeu vitis ni
mia luxuries ob eã rẽ amputaret̃. Ipſe quoqꝫ iã audiui ex
medicis ſummã corꝑis valitudinẽ ꝑiculoſam eſſe. Cũ igit̃
hec nimia indulgentia ꝛ ipſi corpori inutilis ſit:ꝛ aie ĩpedi
mẽtũ afferat:ĩ ea re ſtudiũ ponere manifeſtiſſima ẽ inſania
ꝙ ſi corpꝰ cõtẽnere aſſuefacta eſſemꝰ:parũ cetera huiꝰ vite
admiraremur. Quid enim tibi eſſet opꝰ diuitijs ſi volupta
tes corꝑis aſpnarere:equidẽ nõ video:niſi forte quẽ iuua/
ret vt in fabulis de draconibꝰ fert̃:recõditos theſauros vi
gilãdo cuſtodire.ꝗ aũt ad hec cõtẽplãda ingenue eruditꝰ
eſſet:plurimũ ab oĩ facinore ꝛ verbo ꝛ ope abhorreret.ꝛ ꝗc
quid vltra ſufficiẽtiã foret:ſiue id lidia gleba eſſet:ſiue for
micarũ auriferaꝝ opus tãto magis deſpiceret:q̃to minus
indigeret. Sufficiẽtia aũt ipſa nõ libidine voluptatũ:ſꝫ na
ture neceſſitate diffiniẽda eſt.nã ꝗ excedũt neceſſitatis ter
minos ſimiles ſunt his ꝗ ꝓcipites deferunt̃:nihil ſtabile in
uenietes vbi poſſint ꝯſiſtere:nullũ terminũ ꝓcipitatiõis ha
bẽtes:ſꝫ q̃to plura amplectunt̃:tãtidẽ aut etiã pluris indi
gẽt ad voluptates implẽdas. Diuitiarũ eni vt ait ſolũ nul

lus ē terminꝰ. veꝝ ad eā rē theonide magiſtro vtenduꝫ ē q̄
ita inq̄t. neqꝫ diuitias cupio: neqꝫ voto p̄cor: ſed mihi cōtin
gat ex paruo vitā agere oīm carēte moleſtia. porro nō ſine
beniuolētia quadā mihi in mētē venit Dyogenes hūana
oia ſimul contēnens: q̄ magno rege ditiorē ſe p̄dicabat: qđ
ipſe videlicet paucoꝝ indigeret. At nobis niſi pithie miſſa
adſint talēta: ꝛ iſinita ſoli iugera ꝛ numeroſa armētoꝝ ex
amina. nihil ſat erit. oport aūt vt ego q̄dē arbitror: nec ab
ſētes diuitias optare: neqꝫ p̄ſītibꝰ gl̄iari: niſi q̄tū ſcias vti
Sapiēter. n. ſocrates: q̄ cū videret diuitijs affluētē: eaqꝫ d̄
cauſa faſtu quodā gloriabūdū videre. nō priꝰ inq̄t te admi
rabor: q̄ notū mihi fuerit quo pacto ſcias vti fortunis tuiſ
An vero phidias policletuſqꝫ ſi auro aut ebore gl̄iati eēnt
ex q̄bꝰ alter eliēſibꝰ iouē. alter iunonē: Argiuis affinxit ri
diculi haberent. aliēa bona ſibi gl̄ie fore putātes ꝓpriā ve
ro artē: q̄ illud auꝝ p̄cioſiꝰ factū eſt ſilētio p̄tereūtes. Nos
aūt humanā virtutē nō ſatis decoris ipaꝫ ꝑ ſe habere arbi
trātes minori rep̄henſione dignos eē putabimꝰ. At diui-
tias quidē cō tēnemꝰ: ꝛ voluptates deſpiciemꝰ. verū blādi
cias ꝛ adulatiōes ſectabimur ꝛ archilochee vulpis callidi
tate multiplicateqꝫ gaudebimꝰ. At nihil ē q̄ eq̄ fugere de
beat ſapiēs: q̄ ad oſtenſionē viuere: ꝛ popl̄ares aures ſeq̄:
nō aūt verā rationē vſqꝫ adeo ducē viuēdi habere: vt etiā
ſi vna hoies reclamēt: nihil mutet eoꝝ: q̄ recte inſtiſtuerat
etiā ſi iſamiā vel ꝑicula ſubire ꝓ recte factis neceſſe ſit. nā
q̄ aliter inſtitutꝰ eſt: his nihil differre videt̄ ab egyptio So
phiſta q̄ ꝛ arbor fiebat: ꝛ aq̄: ꝛ fera: ꝛ q̄cquid liberet. Siq̄-
dē ipſe quoqꝫ modo laudabit iuſticiā: ſi id placere audiēti
bꝰ intelligeret. modo eā vituꝑabit. ſi is apud quos loquit̄
iniurias eē gratas cognoſcet: ꝛ qđ ꝓpriū aſſentatoꝝ ē: vt
polypꝰ ad ſpeciē ſubiecti ſoli colorē mutat: ita ꝛ ipſe ad vo
luptatē audiētiū variabit ſentētiā. Sed hec in nr̄is libris
addiſcemꝰ ꝑfectiꝰ in p̄ſītia vero vmbrā aliquā virtutis de

ſcripſimꝰ ex his extraneis doctrinis. Qui eni diligēter cq̄
uis recogūt vtilitatē ⁊ ſi munitati id agāt:tñ vt magna flu
mina multa ex multis locis accipiūt icremēta. Nā id qͦ̄ i
quit poeta.ſi parū paruo addas:idqꝫ freq̄nter facias:non
ad pecunie dūtaxat augmētū recte dictū fuiſſe putādū eſt:
ſʒ ad cuiꝰuis ſciētie. Bias q̇dā igiꝉ vnꝰ ex ſeptē ſapiētibꝰ:
filio ſuo ad egyptios ꝓficiſcēti rogātiqꝫ patrē q̇dnā agen
do marie gratū faceret:niſi viaticū inq̇t ad ſenectutē cōpa
res,virtutē nimiꝝ ꝓ viatico intelligēs. Sʒ artiorıbꝰ termi
nis illā circūſcribēs:vt pote q̇ eiꝰ vtilitatē hūane vite ſpa/
cio diffiniuit. Ego aūt ſiue q̇s thitoni ſenectutē:ſiue viua/
ciſſimi apud nr̄os mathuſalē q̇ mille ānos minꝰ trigita di
ciꝉ vixiſſe:ſi deniqꝫ vniuerſū tēpus ex quo fuerūt hoies me
tiaꝉ:ridebo puerilē eiꝰ ſentētiā:ꝯtēplans lōgū ⁊ inſeneſcibi
le ſeculū:qͦ̄ quidē tale ē. Ut queādmodū imortalis aīe ita
⁊ illiꝰ ſeculi nullū finē mēs poſſit concipere. Ad qͦ̄ vt via
ticū paremꝰ:oīs lapis vt dicūt mouēdus eſt: vnde aliqua
vtilitas ad eā rē ſit nobis futura. Nō igiꝉ qꝛ ardua ſūt hec
⁊ laborioſa idcirco torpeſcemꝰ. Sʒ memores illiꝰ ſentētie:
oportere videlicet vnūquēqꝫ vitā ꝓbatiſſimā eligere:expe
ctare aūt vt cōſuetudo faciat illā iocūdā atqꝫ dulcē videri
ea aſſeq̇ aggrediamur.turpe eſt eni cū tēpus ꝑ ſecordiaꝫ a
bierit:tūc demū illud reuocare:cū p̄ter dolorē nihil ſit am/
pliꝰ vocāti redıturū. Ego igitur q̄ optima eſſe rebar:parti
nūc vos admonui:partim oī vite tēpore admonebo. Uos
aūt cū tria ſint morboꝝ genera:vtinā ne vos ei ſimiles pre
ſtetis:qͦ̄ inſanabile eſt:ne ita mēte egrotetis vt pleriqꝫ ſo
lēt corpore egrotare.nā hi q̇ parua egritudine anguntꝉ: ipi
ꝓficiſcūtur ad medicos:q̇ vero grauiori morbo p̄muntur
ad ſe curātes accerſiūt At hi q̇ in atrābilē iſanabiliter trāſ
uecti ſunt:nec veniētes quidē medicos recipiūt. Qͦ̄ vos
nō patiamini nūc recta conſilia aſpnātes. Ualete in xp̄o.

Finis.

Inc 367

Não é inc. Norton 379